

הסיוורים בבתי הספר היו מצוינים.
ראינו בתי ספר במגוון סוגים.
מהגיל הרך ועד תיכון. ראינו בתי ספר לחינוך רגיל וחינוך מיוחד.
גם בתי ספר קטנים ואינטימיים ועד בתי ספר גדולים, בתי ספר בתוך העיר ובתי ספר מחוץ לעיר.
השיחה עם לין בראשית השבוע שבו היא הסבירה על מערכת ההכשרה בבלגיה לתעודת הוראה
בחינוך מיוחד והשיחה בסוף השבוע על התובנות היו מצוינות!
הרגשתי ממש סגירת מעגל ולמידה משמעותית על היתרונות והחסרונות של מערכת החינוך
בארץ לעומת בלגיה.

מעט מהתובנות שאיתן יצאתי:

1. אין בבית הספר של החינוך הרגיל בבלגיה מורים מומחים בחינוך מיוחד ולכן כל המורים חייבים לקחת אחריות על התלמידים עם הצרכים המיוחדים. לין טענה שהדבר גורם לשחיקה מאוד גדולה בקרב המורים, ומצד שני היה מרשים לראות שמורים שעברו הכשרה בחינוך הרגיל בלבד מיישמים טכניקות של ניהול כיתה והוראה שאנו מלמדים רק במסלול של החינוך המיוחד או בתואר השני בשילוב תלמידים עם ליקויי ולמידה ועם קשיי התנהגות. גם אין סייעות, וזה לאור הפרדוקס בארץ, שסייעות שאין להן שום הכשרה בחינוך בכלל או בחינוך מיוחד בפרט, עושות את העבודה הכי קשה עם הילדים עם הצרכים המיוחדים.
2. הגדרת התפקיד של קלינאית התקשורת בבלגיה היא של מורה להוראה מתקנת שמלמדת קריאה, כתיבה ושפה. בהחלט מעורר מחשבה לגבי הגדרת התפקיד של קלינאיות התקשורת בארץ שעובדות בבתי הספר. חשוב לי לשתף את ד"ר רות אפורי-ליט במה שלמדתי, כי היא מרכזת את ההכשרה של קלינאיות התקשורת במכללת הדסה.
3. הגודל כן קובע. מספר התלמידים בכיתות החינוך הרגיל הוא עד 25 ומספר הילדים בכיתות החינוך המיוחד הוא עד 12 ילדים עם מורה אחת בלבד. הגודל הפיזי של הכיתה מאפשר המון גמישות בעיצוב הסביבה הלימודית. כך אפשר ליצור פילות עבודה שקטות בתוך הכיתות. היה מרשים לראות איך מורה בבי"ס יסודי רגיל או מורה בחינוך מיוחד מנהלות שיעור שבו קבוצות של ילדים מבצעים מטלות שונות במקומות שונים בכיתה, בעוד היא עובדת צמוד בהקנייה ותרגול עם קבוצה אחת. אותה אסטרטגיית הוראה בשני הזרמים, ולא משנה כמה ילדים יש בכיתה.
4. לין דיברה בשיחת הסיכום על כך שמערכת החינוך בבלגיה עובדת כמו מפל ילד בתיכון שלא מצליח במגמה אחת נופל לזו שמתחתיה וכן הלאה. אצלנו עובדים בשיטת הדחיפה לבגרויות. אפילו תלמידים ליקויי למידה מורכבים עושים יחידה אחת או שתיים בגרות. זה בהחלט שינה את עמדותי כלפי הדרישה לבחינות בגרות, שעד השיחה הזו שפטתי אותה לחומרה. חשבת שמושבים עוול לתלמידים ליקויי הלמידה שדורשים מהם לעמוד בסטנדרטים אחידים. אבל לאחר השיחה עם לין, אני מבינה שיש לכך גם חשיבות כדי לתת תחושה של "כמו כולם" ולהעלות את הדימוי העצמי. עם זאת, עדיין הייתי שמחה לראות יותר מגמות מקצועיות בבתי הספר בארץ, שבאמת יכשירו תלמידים עם צרכים מיוחדים למקצוע. הרשים אותי, שמקצועות כמו בנאות, נגרות וניקיון נחשבים לרצויים ומכובדים בבלגיה.

תודה
ד"ר חגית ענבר פירסט